

Dekanat Brzostowica Wielka Jeszcze w 1767 r., kiedy majątek Usnarz należał do Anny Woszczyńskiej, tu pobudowano kaplicę parafii Indura. Późniejszy drewniany kościół pt. Podwyższenia Krzyża Świętego, wybudowany w stylu wczesnego klasycyzmu, został założony w 1795 r. jako filia parafii Indura. Świątynię pobudowano na wyżynie w zachodniej części wsi, na cmentarzu, obok siedziby państwa Chruscickich. Fundatorami kościoła byli marszałek grodzieńskiej szlachty Ludwik Marcjann Pancerzyński i jego żona Konstancja ze Skirmunttów, a także państwo Sorokowie i Zarzyccy. Do filii dołączono wsie, które wcześniej wchodziły w skład południowej części parafii Odelsk, a po II wojnie światowej – także niektóre wsie i okolice parafii Krynki. W pierwszej połowie XIX w. przy kościele istniało Bractwo Różańcowe.

†

Pozwolenie na budowę kościoła w Usnarzu podpisał 28 maja 1793 r. biskup wileński Ignacy Massalski. Nowo pobudowana świątynia została poświęcona 23 czerwca 1795 r. przez ks. kanonika Józefa Swierżyńskiego.

Prostokątny w planie kościół został pobudowany z sosny, po obie strony apsydy znajdowały się dwie kwadratowe zakrystie. Świątynia bezwieżowa, pokryta dwuspadowym blaszanym dachem. Główną fasadę uwieńczono trójkątnym frontonem oszalowanym "w jodełkę"; w 1848 r. pionowo oszalowano ściany. Wnętrze świątyni, podzielone dwiema parami sześciokątnych kolumn (obecnie – czterokątne) na trzy nawy i pokryte płaskim podszywanym sufitem.

W połowie XIX w. wewnętrzny wystrój kościoła wyglądał następująco: główny ołtarz z sosnowego drzewa mieścił w sobie obraz Ukrzyżowania w pozłoczonej ramie. Otaczały go malowane obrazy: po lewej stronie – Matki Bożej i św. Piotra, a po prawej – świętych Jana i Pawła. Na górze był namalowany anioł z chustą św. Weroniki. Lewy boczny ołtarz mieścił obraz NMP Niepokalanego Poczęcia. Obraz otaczały obrazy św. Kazimierza (po lewej stronie) i św. Ludwika, króla francuskiego. Wyżej znajdował się obraz Anioła, a nad nim – Ducha Świętego w obłoku. W ołtarzu znajdowały się relikwie świętych. Po prawej stronie stał ołtarz św. Józefa z odpowiednim obrazem w otoczeniu obrazów św. Heleny (po lewej stronie), św. Konstancji i Anioła (na górze). Wieńczył ołtarz obraz Wszechwidzącego Oka.

Teraz świątynię ozdabiają trzy rzeźbione barokowo-klasycystyczne dwukondygnacyjne ołtarze "korynckiej struktury", dekorowane nakładaną ornamentową rzeźbą. Po ostatnim remoncie ściany, sufit i kolumny zostały oszalowane. Główny ołtarz jest otoczony polichromicznymi figurami świętych Piotra i Pawła, w centrum – potężne rzeźbione

Ukrzyżowanie, na górze – obraz św. Franciszka. Kompozycję wieńczy obraz Serca Pana Jezusa w obłokach i promieniach. Główne obrazy w bocznych ołtarzach ozdabiają kościół od samego początku jego istnienia: w lewym – obraz Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia (na górze – obraz św. Kazimierza), w prawym – obraz św. Józefa (na górze – obraz św. Antoniego). Nad wejściem znajduje się chór organowy ogrodzony balustradą (wcześniej stały tam 10-głosowe organy fundacji Pancerzyńskich, obecnie – 6-głosowe, wykonane w 1913 r. w stylu neoklasycyzmu w Wilnie w fabryce organów Wacława Biernackiego). Krypta pod kościołem, w której złożono szczątki fundatorów, została prawie całkiem zasypana w 1960 r. na rozkaz ówczesnej władzy.

Na południe od kościoła osobno stoi murowana dzwonnica pobudowana z cegły i kamienia ciosanego w 1841 roku. Mieści w sobie 3 dzwony: wielki (100 kg, odlany w 1850 r. przez Wincentego Władkowskiego), średni (32 kg, nabyty u prawosławnych, odlany w Moskwie) i mały (8 kg, XVIII w.). Przed kościołem stoją wysokie drewniane krzyże, ustanowione przez ojców oblatów (1937 r.) i redemptorystów (1991 r.) – pamiątki misji świętych w parafii, a także memorialny pomnik na cześć 1600-lecia przyjęcia chrześcijaństwa przez Imperium Rzymskie z cyframi "313-1913". Terytorium kościelne wraz z cmentarzem jest obniesione kamiennym ogrodzeniem; główne wejście zaznaczono trójprzęsłową bramą, w jej niszy ustanowiono na frontonie figurę św. Jana Nepomucena.

Na początku XX w. Usnarz otrzymał status samodzielnej parafii. Przed II wojną światową ilość parafian przekraczała 2300 osób. Wraz ze skasowaniem własności prywatnej przestał istnieć majątek Usnarz. Od tego czasu parafia, jak i wieś, nosi nazwę Makarowce.

W 1950 r. został aresztowany proboszcz kościoła ks. Alojzy Tomkowicz (na szczęście, wrócił po pięciu latach), a w plebanii mieściły się kasa oszczędnościowa i mieszkania szkolnych nauczycieli. Kościół w Makarowcach był czynny przez cały czas, nawet wtedy, kiedy nie było tu swego proboszcza (dojeżdżał ksiądz z Odelska). Od 2011 r. kościół ma status zabytku architektury 3. klasy.

W latach 1989 - 1991 kościół został odnowiony dzięki staraniom ówczesnego proboszcza ks. Wenantego Wilkosza CSRS, potem – ks. Jarosława Hrynaszkiewicza.

Jako plebania służy teraz dom byłej parafianki, która przekazała go na ten cel po swojej śmierci. Dom znajduje się naprzeciwko byłej plebanii, którą zwrócono w latach 2001-2002; obecnie mieszczą się tu sale katechetyczne.

29 czerwca 2004 r. odbyła się pierwsza transmisja radiowej Mszy św. na żywo, organizowana przez "Radio Maryja". W latach 2006 – 2008 kościół i budynki parafialne zostały gazyfikowane. W latach 2009 – 2011 przeprowadzono remont wewnątrz kościoła z wymianą drzwi i okien. W 2010 r. zostały gruntownie odremontowane organy.

Obecny proboszcz parafii ks. Paweł Białonos i parafianie przygotowują się do remontu kościoła z zewnątrz.